

ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ АКТИВІВ ДОМОГОСПОДАРСТВ: СВІТОВИЙ ДОСВІД ТА ВІТЧИЗНЯНІ РЕАЛІЇ

Фінанси домогосподарств, поряд з фінансами суб'єктів господарювання та державними фінансами, є важливою сферою фінансової системи України, яка здійснює вирішальний вплив на ефективність розподільних і перерозподільних відносин та значною мірою стимулює економічне зростання в країні. Необхідність підвищення добробуту українських домогосподарств стимулює активізацію їх участі в операціях фінансовому ринку та нарощування обсягів їхніх фінансових активів.

Проблема формування і трансформації фінансових активів домогосподарств знаходиться на стику декількох напрямків економічної та фінансової наук: економічної теорії, державних фінансів, фінансів домогосподарств, теорії заощаджень, економічної безпеки тощо. Зокрема, макроекономічні аспекти теорії фінансів домогосподарств, заощаджень, ефективної державної політики доходів і витрат, теорії зайнятості, безробіття тощо відображені в роботах Дж.М. Кейнса, Дж. Гелбрейта, П. Фішера, Дж. Хікса, П. Самуельсона, Дж.Е.Стігліца. Окремі аспекти, пов'язані з теорією і практикою заощаджень, дослідженням ролі фінансів домогосподарств у фінансовій системі країни, представлені в роботах Ю. Воробйова, В. Ворошило, В. Жеребіна, Ю. Кашина, С. Лушина, Ю. Осипова, Г. Поляка, В. Сенчагова, А. Сурінова, С. Юрія та ін. Проблеми трансформації заощаджень домогосподарств у інвестиції через залучення їх до операцій фінансових і кредитних інституцій, а також формування роздрібною сегменту вітчизняного фінансового ринку розглянуті в наукових публікаціях М. Алексеєнка, О. Ватаманюка, Н. Дорофєєвої, А. Мороза, С. Панчишина, М. Савлуката ін. Однак, незважаючи на теоретичну значимість і практичну цінність зазначених наукових розробок, дослідження структури та специфіки формування фінансових активів домогосподарств продовжує залишатися надзвичайно актуальним в сучасних умовах.

У вересні 2014 р. був оприлюднений щорічний звіт Global Wealth Report страхової компанії Allianz SE [1], яка вивчає добробут домогосподарств в 53 країнах світу (сукупний ВВП цих країн складає 90% світового ВВП). Загалом рівень чистих фінансових активів у світі (загальні фінансові активи мінус зобов'язання) продемонстрував двозначне зростання на рівні 12,4% у 2013 р. порівняно з 2012 р. У

глобальному порівнянні Україна займає 47 місце. Останні позиції у рейтингу посіли Індонезія, Казахстан та Індія.

За розрахунками німецьких експертів, на одного українця припадає 1 440 євро чистих фінансових активів (за мінусом боргів), у той час як на середньостатистичного жителя Швейцарії – близько 146 540 євро, США – 119 570 євро, Бельгії – 78 300 євро. На четвертому та п'ятому місцях знаходяться Нідерланди та Японія, де чисті фінансові активи на душу населення становлять 71 430 євро та 71 190 євро відповідно[1].

Загалом рівень фінансових активів у світі у 2013 р. виріс на 9,9%. Це найвищий темп росту з 2003 р. Це вивело глобальні фінансові активи на рекордно високий рівень у 118 трильйонів євро. Зростання було зумовлене винятковими показниками ефективності фондового ринку, які продемонстрували Японія, США та Європа. Активи в цінних паперах додали 16,5% – це навіть більше, ніж у роки, що передували фінансовій кризі.

Німецькою компанією Allianz досліджувані країни також були поділені на три групи:

- HWC (highwealthcountries) – багаті країни, де фінансові активи на одну особу становлять більше 26 800 євро;
- MWC (middlewealthcountries) – країни із фінансовими активами розміром в середньому від 4500 до 26 800 євро на людину;
- LWC (lowwealthcountries) – бідні країни з активами на людину меншими ніж 4500 євро.

За результатами звіту, багатим країнам належить 85% фінансових активів домогосподарств, що є власністю лише 18% населення світу.

В «бідних» країнах серед інструментів інвестування переважають консервативні інструменти – банківські депозити (63%), які в «багатих» країнах складають лише 28%. В Україні теж, на жаль, фінансовий сектор значною мірою презентований банківським сектором (майже 96%).

Як наголошується у звіті, зниження приросту загальних фінансових активів домогосподарств України в 2013 р. відбулося за рахунок різкого скорочення портфеля цінних паперів (більш ніж на 10%), при цьому банківським депозитам, страховим та пенсійним активам вдалося показати певне зростання [1].

Таким чином, можемо стверджувати, що українські домогосподарства, на жаль, ще не стали потужними генераторами зростання вітчизняного фінансового ринку. Відтак, існує висока ймовірність розчинення національного фінансового ринку в межах міжнародних фінансових центрів, які сьогодні формуються на базі окремих розвинених країн і куди досить активно останнім часом перетікають капітали українських резидентів.

Наявність означених вище ризиків потребує дослідження причинно-наслідкових зв'язків, що обумовлюють стриману фінансову поведінку вітчизняних домогосподарств на фоні їх готовності до вкладання у коштів різноманітні фінансові активи.

Література:

1. Звіт Allianz про рівень світового добробуту: найвище зростання активів з 2003 р. від 24 вересня 2014 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.google.com.ua/webhp?sourceid=chrome-instant&ion=1&espv=2&ie=UTF>.

Джердж Юлія

Студентка групи ФУДзм-21

Науковий керівник – к.е.н., доцент Савчук С.В.

МІЖБЮДЖЕТНІ ТРАНСФЕРТИ У ФОРМУВАННІ ДОХІДНОЇ ЧАСТИНИ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ

Однією з важливих проблем функціонування державних фінансів у будь-якій країні є забезпечення ефективної організації відносин між бюджетами різних рівнів бюджетної системи, зокрема між державним і місцевими бюджетами; перерозподіл бюджетних ресурсів, зумовлений об'єктивними відмінностями в рівнях соціально-економічного розвитку окремих регіонів; здійснення справедливого фінансового вирівнювання з метою забезпечення населення необхідними суспільними благами і послугами відповідно до наданих державою гарантій.

Необхідною передумовою існування міжбюджетних відносин є потреба у перерозподілі бюджетних коштів в межах бюджетної системи, що, в свою чергу, спричинено відмінностями між обсягами коштів, акумульованих у бюджетах різних рівнів, та потребою в них [1].

Основою міжбюджетних відносин вважається розмежування доходів і видатків між рівнями бюджетної системи, здійснене відповідно до розподілу повноважень органів державної виконавчої влади та місцевого самоврядування. Однак розподіл доходів, що базується на єдиних засадах для бюджетів відповідного рівня не дає змоги збалансувати абсолютно всі бюджети. Причиною цього є наявність значних відмінностей у формуванні складу дохідної та видаткової частин бюджетів адміністративно-територіальних одиниць, їхніх обсягів, що мають об'єктивний характер та обумовлені такими чинниками: рівнем та особливостями економічного розвитку адміністративно-територіальних одиниць; природно-кліматичними умовами; екологічним станом регіонів; особливостями місцезнаходження окремих населених пунктів; кількістю